

39.

A BUDAPESTI ORSZÁGOS
RABBIKÉPZŐ-INTÉZET
ÉRTESITŐJE

AZ 1915—16. TANÉVRŐL.

ASAF JUDAEUS

A LEGRÉGIBB HÉBER NYELVŰ
ORVOSTUDOMÁNYI IRÓ

II. RÉSZ.

MTA KÖNYVTÁRA
SCHEIBER
GYŰJTEMÉNY

IRTA:

DR. VENETIANER LAJOS
THEOL. TANÁR.

BUDAPEST 1916.

kérdésre egy pályamunka érkezett be azzal a jeligével: **אין כל המלות נעתקות וכי**, melyet a szaktanár következőképen bíralt meg:

»Mindenképen kiváló munka, mely messze túlszárnyalja a legjobb főiskolai pályadolgozatok szokott színvonalát. Mondhatom, egyfolyton növekedő meglepéssel olvastam. Szerzője rideg tárgyát, melyet philologusi kritikával, szigorú fegyelemmel és a szakértő érettségével dolgozott fel, általános kultúrtörténeti háttérről vezeti be. E bevezető fejezetben kifejtett eszméi érett ítéletre vallanak. Csak jót mondhatok a részletek kidolgozásáról is. Szerző a kiforrott szaktudós kompetenciájával deríti fel Zerachja b. Izsák b. Se'altí'el fordítása hemzseggő hibáit és ezeknek okait, a nyelvi félreértéseket, melyek a fordító botlásait előidézték. A hibás fordításokat helyesekkel pótolja. A fordítások hagyományos nyelvében oly otthonosságot mutat, hogy oly helyeken, ahol Zer. fordítása szemben az arab eredetivel kisebb-nagyobb hézagot mutat, valószínűsággal kibővíti ki a Zer. mulasztását (p. o. a 57., 63. lapokon s több egyéb helyeken). A feladaton túl a Στοιχειώδης θ. latin fordítására is kiterjed figyelme.

A jeles dolgozat értékelésére súlyosan esik a latba Zerachja héber fordítása egyetlen használható kéziratának (M. Tud. Akadémia, cod. Kaufmann) gonosz, mondhatnám kétségbeejtő minősége (kacsaringós, végtelenségig ligatúrással szefard kurzív), melynek palaeographiai nehézségeivel a pályamű szerzője fáradsággal és kitartással sikeresen birkózott meg. Ily külső nehézség mellett (a turini kézirat a jelen háborús viszonyok miatt nem volt hozzáférhető) a Zer. fordításának kritikailag megrostált, az értekezésben megokolt szövegét állapította meg a munka szöveg mellékletében, mely e munka editio princepsét nyújtja.

Mindezekből kiderül, hogy a **אין כל המלות וכי** jeligés munka a díj elnyerésére feltétlenül méltó. (Rövidítve).

A jeligés lepecsételt levél felbontása után kitűnt, hogy a pályanyertes dolgozat szerzője: **Schreiber Ignác III. éves hallgató.**

Az 1914/15. tanév végén a néhai Kaufmann Dávid féle

alapból kiírt »A Kalám hatása a Sza'adja utáni gáóni korszak irodalmára« c. pályakérdésre egy munka קבל את האמת שכי שאמיה jelige alatt érkezett be, melyről a szaktanár így ítélte :

»A munka a kitűzött kérdést a hozzáférhető szétszórt anyag szorgalmas egybegyűjtésével tárgyalja. Nem érthetnek ugyan egyet a szerzőnek azzal a feltevésével, mely szerint a Kalám dogmatika alkalmazását a rabbanitikus theologusok részéről a X. és XI. században az abban a korban túltengő mysticismus elhárítására irányuló törekvés idézte légyen elő. Ezt bajosan lehetne uralkodó és döntő szempontnak bizonyítani, ámbar másrészt a rationalista vallásfelfogás természeténél fogva mindenesetre utját állja nem ugyan a mysticismusnak, mely tudvalevően édes testvére a rationalismusnak, hanem az amazzal járó gyakorlati theurgikus kinövéseknek. A mysticismusnak azonban nem azok a jellemző elemei.

A részletes adatokat a szerző nagy szorgalommal kutatta fel a Sza'adia utáni halachikus (responsumok) és exegetikus gáóni irodalomból Serira gáóntól Sámuel b. 'Ali-ig, lelkiismeretesen egybegyűjtván és egyenkint értékelvén az egyes gáónok nyilatkozatait, melyek a mu'tazila kalám reájuk tett hatásáról tanuskodnak. Tanulmánya azt a zsidó kulturtörténetre nézve fontos eredményt tünteti fel, hogy a gáóni körök vallásos törekvésében, a nevezett hatás alatt, következetes rationalismus uralkodott, melynek némely pozitív elemei, a kalám ellenében általán tanusított visszautasító magatartása mellett, még Maimuniban is viszhangra találtak.

Némely részletes megjegyzésemet a szerző használatára a kéziratra vezetem.

A nagy szorgalommal dolgozott munkát a pályadíj elnyerésére érdemesnek ítélem.«

A jeligés lepecsételt levél felbontása után kitűnt, hogy a pályanyertes dolgozat szerzője: Geyer Arthur III. éves hallgató

Az 1916.—17.-iki tanévre a következő pályatételek tüzetnek ki:

1. A báró Schey Fülöp-féle alapból: »Josephus mint bibliamagyarázó«.

A pályadíj: 18430 korona.